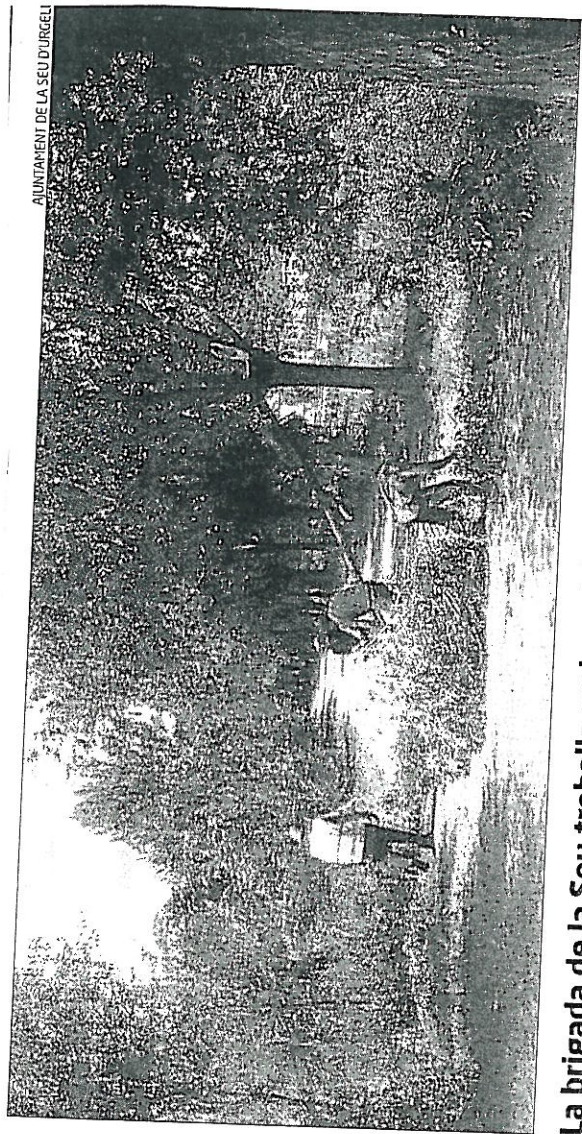

La brigada de la Seu treballa en la neteja dels desperfectes de la tempesta

La brigada de jardineria de la Seu d'Urgell treballa en la neteja dels efectes que va causar la tempesta de la nit de dilluns. La forta pluja i la pedregada que van caure durant la nit acompanyades d'un fort vent van produir alguns desperfectes al voral del riu Segre. Com es pot veure a la imatge, van caure diversos arbres i es van desprendre algunes branques, que van caure al mig del camí. El personal municipal continuarà avui les tasques iniciades ahir per retirar els arbres caiguts dins dels prats, després d'haver deixat net el camí.

06/08/2014 nullo7

FABIOLA SOFIA

Masegosa

El periodista d'Andorra ha estat a Masegosa, a la Seu d'Urgell, a la Festa Major, a la qual acostuma assistir molta gent d'Andorra. La festa transcorrerà entre el 29 d'agost i el 2 de setembre i, a més, ve carregada de novetats. Entre aquestes trobem la paellada popular que tindrà lloc el dissabte 30 al migdia, a la plaça Catalunya, un espectacle de recreació dels **Miquelets**, cos armat que es popularitzà a Catalunya entre els segles XVII-XIX, que tindrà lloc dissabte matí i tarda al Centre Cívic el Passeig i, a la nit, tenim diversió per escollir.

De Festa Major a la Seu d'Urgell

Novament s'apropa la Festa Major de la Seu d'Urgell, als actes de la qual acostuma assistir molta gent d'Andorra. La festa transcorrerà entre el 29 d'agost i el 2 de setembre i, a més, ve carregada de novetats. Entre aquestes trobem la paellada popular que tindrà lloc el dissabte 30 al migdia, a la plaça Catalunya, un espectacle de recreació dels **Miquelets**, cos armat que es popularitzà a Catalunya entre els segles XVII-XIX, que tindrà lloc dissabte matí i tarda al Centre Cívic el Passeig i, a la nit, tenim diversió per escollir.

La cita per als més joves es troba a l'Espai Casetes amb la celebració de la *Nit A tot gas* on actuaran els grups **Truskus i RockCerdà, Mondo Loco, Virus i DJ Sergi Domene**. Però, si el que volem és gaudir d'un ambient més tranquil, podem anar a la *Nit dels anys 60* a partir de les 12 de la nit a la Plaça Camp del Codina.

Com a activitats tradicionals, entre moltes altres, trobem el correfoc dels Diablers de l'Alt Urgell que tindrà lloc l'1 de setembre a dos quarts d'onze a la plaça dels Oms i el Ball Cerdà, diumenge 31 d'agost a les onze del matí a la plaça Patalí.

També hi haurà com cada any el sopar popular, la festa de l'escuma, la Cercavila de Colles... El ball cerdà, com ja sabem, és originari de la comarca de la Cerdanya i data del segle XVI, encara que a la Seu, on és ball oficial, existeix una variant pròpia molt més arrelada que a la resta de la comarca.

Si aneu a fer un tomb per la festa, allà ens trobarem. ≡

06/08/2014 El Periodic d'Andorra

La Festa Major de la Seu serà molt esportiva

Una vintena d'activitats físiques per a tots els gustos i edats

EL PERIÒDIC
LA SEU D'URGELL
@PeriodicAND

La Festa Major de la Seu d'Urgell serà novament sinònim d'activitat física per a tots els gustos. L'Ajuntament urgellenc ja té a punt el programa «Esport i Festa», que inclou una vintena de propostes per als dies de celebració, del 29 d'agost a l'1 de setembre, gràcies a la implicació de diverses entitats de la ciutat i del Pirineu.

El vessant esportiu de la Festa arrencarà amb el ja clàssic torneig de Bàsquet 3x3, el dia 29 a la plaça de Catalunya. El mateix vespre s'ofereix una sortida de marxa nòrdica des del Centre Cívic El Passeig.

El dissabte dia 30 s'iniciarà a la zona esportiva, amb la celebració simultània dels torneigs de Futbol 7, de tennis i de pàdel, a més a més del Bateig de Submarinisme a la Piscina Municipal. La tarda arrencarà amb l'activitat A cavall per la Seu; la cursa de roll-ski al Parc del Segre i un partit de futbol sala del CF Castellciutat al Poliesportiu Municipal;

►► Sortida de la Pedalada Popular a la Seu d'Urgell.

la exhibició de taekwondo a la plaça Patalín i teles acrobàtiques a la plaça del Codina i després del pregó, cursa d'orientació des de la plaça dels Oms.

Per diumenge dia 31 hi ha previst un campionat de petanca, un campionat d'escacs, el Memorial Paqui-

to Muñoz de futbol, lagincana de colles des de la plaça de Catalunya i, com a novetat, una exhibició i masterclass de Zumba.

El programa es completarà di-lluns dia 1 amb la Pedalada Popular, la Festa Aquàtica i la cursa Volta major Grifone. ≡

06/08/2014 el periòdic d'ANDORRA

Pirineus

La Seu d'Urgell

La festa major inclou fins a una vintena d'activitats esportives

El programa Esport i festa detallarà enguany els actes adreçats als infants

Redacció
LA SEU D'URGELL

La festa major de la Seu d'Urgell serà novament sinònim d'activitat física per a tots els gustos. I és que l'àrea d'Esports de l'Ajuntament de la capital alturgellenca ja té a punt el programa Esport i festa, que inclou una vintena de propostes per als dies de celebració, del 29 d'agost a l'1 de setembre, gràcies a la implicació de diverses entitats de la ciutat i del Pirineu.

La vessant esportiva de la festa major arrencarà amb el ja clàssic torneig de basquet 3x3, el dia 29 a partir de les sis de la tarda a la plaça Catalunya. El mateix vespre, a dos quarts de nou, tindrà lloc una sortida de marxa nòrdica des del centre cívic El Passeig.

El dissabte dia 30 és la jornada amb més moviment. S'iniciarà a les nou del matí a la zona esportiva, amb la celebració simultània dels torneigs de futbol 7, de tennis i de pàdel de festa major, a més del bateig de submarinisme, a les onze a la piscina municipal. La tarda arrencarà a les quatre amb l'activitat *A cavall per la Seu*; a les cinc, cursa de roller-ski al parc del Segre i partit de futbol sala del CF Castellciutat al poliesportiu municipal; a dos quarts de set, exhibició de taekwondo a la plaça Patalin i teles acrobàtiques a la plaça del Codina; i a les deu de la nit, després del pregó, cursa d'orientació des de la plaça dels Oms.

La pedalada popular de la festa major de l'any passat a la Seu d'Urgell.

Per al diumenge dia 31 hi ha previst, a les nou del matí, campionat de petanca a les pistes municipals; a les deu, campionat d'escacs, al passeig Joan Brudieu; a les cinc, Memorial Paquito Muñoz de futbol al camp municipal; a les sis, gimcana de colles des de la plaça de Catalunya; i a les vuit, com a novetat, una exhibició i *master class* de Zumba, a la plaça del Codina.

El programa es completarà el dilluns amb la pedalada popular (a les deu del matí), la festa aquàtica (a les tres de la tarda) i la cursa Volta major Grifone, a les set.

La regidora de Festes i Jovenutut de la Seu, Meritxell Planes, detalla que "enguany en el programa esportiu s'ha volgut espe-

cificar a partir de quina edat estan programades les activitats, ja que era una petició del consell municipal d'infants". Així, afegeix, "podem dir que de la majoria d'activitats en poden gaudir els infants o la família i que això és bo ja que és una manera de potenciar l'esport entre els més menuts".

Esport i festa té el suport de l'AE Nordic Walking-Nòrdic Esport, Club de Tennis La Seu d'Urgell, Busseing Pallars, Associació Cavallista de l'Alt Urgell, Cefuc, CF Castellciutat, Club de Taekwondo La Seu, EMM de Teles Acrobàtiques, Xinoxano Orientació, Club de Petanca La Seu, Club d'Escacs La Seu, Sasc-Pixies, La Seu FC i el centre esportiu Esquix.

Pallars Sobirà

Una de les senyalitzacions en una de les pistes forestals d'Arestui.

Arestui i Baïasca regulen l'accés motoritzat al bosc per evitar aglomeracions

Agències
LLAVORSI

Les Entitats Municipals Descentralitzades (EMD) d'Arestui i Baïasca, al Pallars Sobirà, han regulat l'accés motoritzat al bosc per evitar l'entrada massiva de vehicles a les pistes forestals i les conductes incíviques. Aquesta regulació afecta tota la xarxa viària forestal de les EMD amb amplada suficient per a la circulació d'automòbils.

L'ordenança s'ha aprovat després que el 2009, per una producció elevada de bolets a la zona, s'arribessin a comptabilitzar més de 150 vehicles a les pistes forestals amb els conseqüents problemes: accidents, brossa al bosc o la destrucció de pastures de les finques.

La normativa no és d'aplicació per als propietaris, copropietaris, usufructuaris o arrendataris pel que fa a l'entrada a la finca privada que tingui ac-

cés mitjançant aquestes pistes; als veïns que tinguin la condició de beneficiaris dels béns comunals d'aquests dos pobles d'acord amb les ordenances especials reguladores dels aprofitaments comunals vigents; als propietaris, copropietaris, usufructuaris o arrendataris d'habitatges d'Arestui o de Baïasca i a les persones que els acompanyin en un mateix vehicle.

Pel que fa a l'accés motoritzat a les pistes de la xarxa forestal primària, també s'excepciona de la prohibició els veïns de Llavorsí que siguin beneficiaris dels seus aprofitaments comunals i els serveis de transport públic que disposin de la corresponent llicència municipal (taxis i serveis públics exclusivament de Llavorsí). Quan els veïns detectin vehicles no autoritzats a les pistes o conductes no cíviques, es comunicarà als agents rurals o als mossos.

MARCH & CARRA
CASH DE CARNS

Venda a particulars i a professionals

+376 80 69 03

HORARI
De dilluns a dissabte de 10.00 h a 20.00 h
Diumenges de 10.00 h a 15.00 h

C. E. Serrano
C. de la Cometa
Av. Torrajana
Av. Baldu

Carrer de la Cometa, 45 - Andorra la Vella

LES NOSTRES OFERTES DEL 5 AL 17 D'AGOST DEL 2014

PER CUINAR

LLONZA DE PORC TALLAT	4.99 € KG
XAI A QUARTS TALLAT	8.90 € KG
XURRASCO DE VEDELLA TALLAT	5.50 € KG
PIT DE POLLASTRE (SAF. FAMILIAR)	5.95 € KG
QUART DE CUIXA DE POLLASTRE	2.95 € KG
HAMBURGUESA DE POLLASTRE (SAF. 4 UNIT.)	2.70 € SAFATA
BISTEC DE BOU TALLAT	8.99 € KG
BOTIFARRA SUPERROSCO	6.85 € KG
CARN PICADA DE PORC-VEDELLA	5.65 € KG
ESPATLLA DE XAI SENCERA	11.95 € KG
BISTEC DE PORC DE PERNIL TALLAT	5.79 € KG

LOT VARIAT

19,90 TOT

500 GR. DE CARN PICADA DE BOU
500 GR. DE COSTELLA DE PORC PALS
500 GR. DE NUGGETS DE POLLASTRE
500 GR. D'HAMBURGUESES DE PORC-VEDELLA (SAF. 4 UNIT.)
500 GR. DE CROQUETES DE PERNIL FREGIDES
500 GR. D'ESCALOPA DE POLLASTRE ARREBOSSADA
500 GR. DE PEBROT DEL PIQUILLO DE BACALLA
250 GR. D'ESCALVADA "SUQUIPA"
1/2 DOTZENA D'OUS "CORRAL"
PACK DE 4 FLAMS D'OU "EL PASTORET"

OFERTA VÀLIDA de dimecres a divendres

DISSABTES I DIUMENGES pollastre a l'ast, amb botella de cava o vi, més amanida, tot 9,50 €

«El Retaule de Sant Ermengol» de la Seu recupera la música en directe

► L'espectacle commemora enguany la figura d'Esteve Albert, autor del muntatge, del qual se celebra el centenari del seu naixement

ACN/REDACCIÓ I LA SEU D'URGELL

■ *El Retaule de Sant Ermengol* de la Seu d'Urgell ha recuperat la música en directe durant les dues primeres funcions de l'edició d'enguany, tal com es feia als seus inicis, el 1957. Les representacions van començar diumenge, un dia més tard del previst a causa de la pluja de dissabte, i s'allargaran fins al proper dia 10.

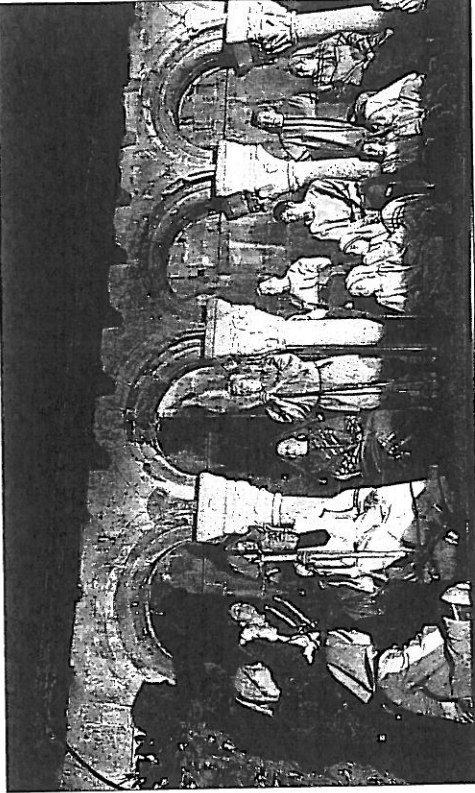
Una de les principals novetats d'aquesta temporada és la recuperació del cant de la Sibila en directe, que en les funcions de diumenge i dilluns va interpretar la soprano Laura de Castellet, durant l'escena del Mil·lenni. Es tracta del mateix cant recuperat des de fa tres anys la nit de Nadal. A més, en dues de les nou representacions hi ha participat el Cor de Cambra Cerdana, que posa la música en directe a les escenes del Mil·lenni, la Consagració i l'Enterrament. El director del muntatge, Lluís Obiols, ha destacat la importància d'aquestes incorporacions «en el cen-

sobre un text literari d'Esteve Albert. En un espectacle de música, llum i color es reviu fets i personatges íntimament vinculats a la vida de Sant Ermengol i a la història de la Catalunya comtal. *El Retaule* consta de deu quadres o escenes i la música és una peça clau en aquest espectacle amb fragments de peces del Barroc i de cant gregorià, així com una interpretació cantada en directe per un dels actors, mentre que un narrador va donant pas als diferents quadres que s'escriuen.

D'altra banda, el Patronat del Retaule vol atansar-se més al conjunt de la població i per això, durant l'assaig general, explica el president del Patronat, Jesús Galland, es va organitzar una jornada Instawalk en la qual *instagrames* de la ciutat van poder difondre amb les seves fotografies *El Retaule* a la xarxa.

Dissabte vinent, la Seu acollirà una jornada d'homenatge a la figura i l'obra d'Esteve Albert, amb

FOTOGRAFIES DE ITRAM GARCIA / A2N

Escena d'«El Retaule de Sant Ermengol» durant la funció de dilluns a la nit al claustre de la catedral de la Seu

Actors participants a l'espectacle

+ | INFRAESTRUCTURES | TASQUES PER REBRE VOLS COMERCIALS

El nou aeroport de la Seu segueix sense data

La Generalitat no sap quan rebrà els permisos, però tindrà enllestides les obres aquest estiu

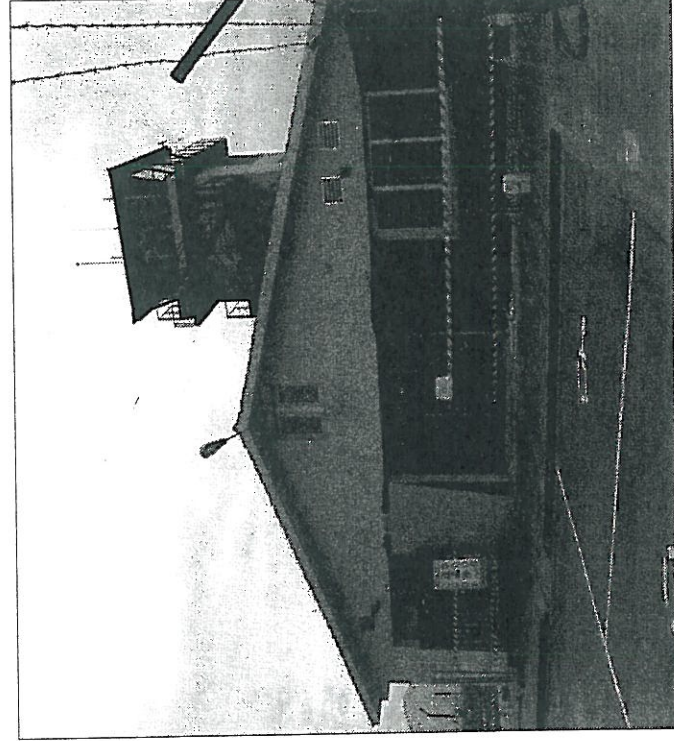
GERARD DEL CASTILLO
Andorra la Vella

La Generalitat de Catalunya continua sense poder concretar una data per a l'obertura a les operacions comercials de l'aeroport Andorra-la Seu, segons van indicar al Diari fonts del departament de Territori i Sostenibilitat. En aquest moment, el govern català està realitzant diferents tasques en la infraestructura per convertir les instal·lacions de la Seu d'Urgell en aeroport comercial. Uns treballs que s'estan fent per complir els requisits necessaris que marquen la Direcció General d'Aviació Civil i l'Agència Estatal de Seguretat Aèria (depenent del ministeri de Foment). "Un cop acabades aquestes tasques, caldrà que les dues agències del govern espanyol les validin com es

fa a tot aeroport que s'obre", van indicar les mateixes fonts.

La Generalitat està treballant per tenir l'aeroport de la Seu-Andorra enllestit durant aquest estiu, però en ser les autoritats espanyoles les que han de donar els permisos per començar a operar vols comercials, "no podem concretar una data" per a l'obertura de la infraestructura.

Les feines que s'estan realitzant actualment són els treballs d'adequació de la terminal. Concretament, l'edifici de serveis i torre de control de l'aeroport. Uns treballs que afecten tota la planta baixa de la infraestructura, de quatre plantes. A les plantes superiors s'ubicaran les oficines del personal d'operacions, mentre que a les de baix hi haurà la terminal que disposarà de sala d'embarcament i arribada de passatgers, el

Obres a la terminal de l'aeroport.

CYNTHIA SANS

servei de duanes i una cafeteria.

La Generalitat també està treballant en les tasques d'instal·lació d'una estació meteorològica aeronàutica automatitzada que facilitarà informació als pilots de l'estat del temps a l'aeroport. Igualment, s'estan adequant els mitjans necessaris per a la prestació del servei de salvament i extinció d'incendis de la infraestructura aeroportuària.

Per últim, s'ha tornat a adjudicar la implantació d'un servei d'informació en vol en aeròdrom (AFIS). Un servei que s'havia adjudicat al gener, però que la Generalitat va haver de tornar a treure a concurs públic per deficiències al plec de clàusules de la licitació. El 28 de juliol, el govern català va adjudicar el contracte a la mateixa empresa que havia guanyat el primer concurs.

06/08/2014 Dimecres d'ANDORRA

Denuncien a la Seu desperfectes urbans

| LA SEU D'URGELL | Veïns de la Seu d'Urgell van denunciar ahir desperfectes al mobiliari urbà i, en concret, els danys d'una pila de separació davant la biblioteca de Sant Agustí que no ha estat reparada.

06/08/2014 seure

Decomissen tabac a Organyà ■ La Guàrdia Civil va intervenir ahir a Organyà 1.250 paquets de tabac i 17 quilos de picadura valorats en 8.245 euros. Anaven en bosses de plàstic en un cotxe.

06/08/2014 seehe

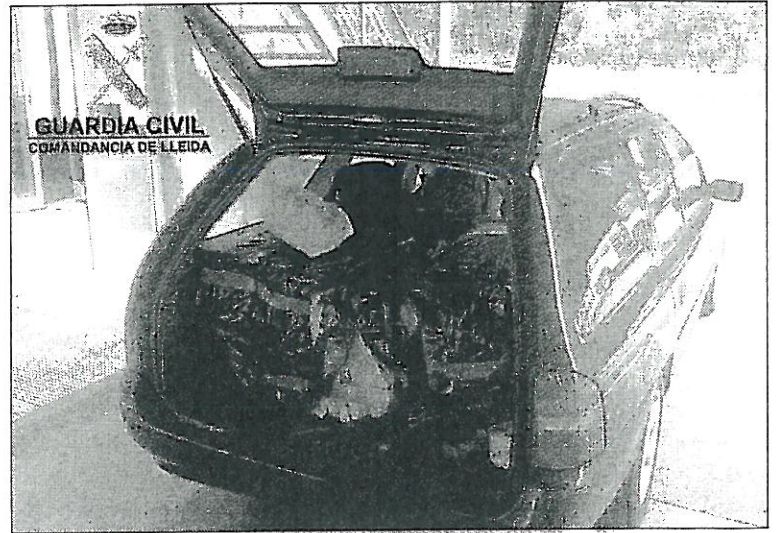
PER VALOR DE 8.245 EUROS / L'INFRACTOR, UN CIUTADÀ ROMANÈS

Decomisen tabac ros de contraban a la C-14 al seu pas per Organyà

LA SEU D'URGELL • Efectius de la Secció d'Especialistes Fiscal de la Duana de la Farga de Moles i de la Secció Fiscal de la Seu d'Urgell ha comissat tabac ros de contraban per valor de 8.245 euros.

El decomís es va fer quan agents que realitzaven tasques de vigilància fiscal al quilòmetre 160 de la carretera C-14, al terme municipal d'Organyà, van observar que a dos quarts de set del matí un vehicle de la marca Ford, amb matrícula espanyola, feia maniobres sospitoses.

Un cop interceptat el vehicle i després d'inspeccionar el seu inte-

ACN

Efectius de la Guàrdia Civil van procedir a la detenció

rior, es van localitzar quatre caixes de tabac recobertes de bosses de plàstic negre, que contenien un total de 1250 caixes de tabac ros i 17.629 grams de picadura de tabac.

L'infractor, que respon a les inicials G.P., de 49 anys d'edat i de na-

cionalitat romanesa, té domicili a la ciutat de Castelló de la Plana.

Per aquest motiu s'ha aixecat acta de contraban i el tabac decomissat ha quedat dipositat a la duana de la Farga així com el vehicle, segons va informar ahir la Policia Nacional.

06/08/2014 Ja Moutona

La Guàrdia Civil decomissa un cotxe amb 8.200 euros de tabac de contraban a Organyà

REDACCIÓ | ORGANYÀ

■ Efectius de la Secció d'Especialistes Fiscal de la Duana de la Farga de Moles i de la Secció Fiscal de la Guàrdia Civil de la Seu d'Urgell han comissat a Organyà un vehicle que transportava tabac ros de contraban per un valor de 8.245 euros.

L'actuació va tenir lloc ahir, dimarts, quan dos agents que realitzaven tasques de vigilància fiscal al quilòmetre 160 de la carretera C-14, al terme municipal d'Organyà, van observar que un vehicle de la marca Ford, amb matrícula espanyola, feia manobres sospitoses. Els fets van trans-

córrer cap a 2/4 de 7 del matí.

Un cop interceptat el vehicle i després d'inspeccionar-ne l'interior, els agents van localitzar quatre caixes de tabac recobertes de bosses de plàstic negre, que contenien un total de 1.250 caixes de tabac ros i 17.629 grams de pica-dura de tabac.

L'infractor, que respon a les inicials G. P., de 49 anys d'edat i de nacionalitat romanesa, té domicili a Castelló de la Plana. Per aquest motiu s'ha aixecat acta de contraban. Pel que fa al tabac decomissat, així com el vehicle interceptat, han quedat dipositats a la duana de la Farga.

06/08/2014 ref 107

Comís de tabac de contraban valorat en 8.245 euros

REDACCIÓ

Andorra la Vella

La guàrdia civil va informar ahir d'un nou comís de tabac de contraban realitzat al primera hora del matí. Aquest cop efectius de la secció d'especialistes fiscals de

la duana de la Farga de Moles i de la Seu d'Urgell van interceptar, pels volts de dos quarts de set del matí, un vehicle "sospitós" al quilòmetre 160 del terme municipal d'Organyà. A l'interior, i dins de bosses de color negre, els agents de la guàrdia civil van localitzar

El vehicle i el tabac comissats.

GUÀRDIA CIVIL

1.250 paquets de tabac ros i 17.629 grams de picadura de tabac, tot plegat valorat en 8.245 euros.

El vehicle el conduïa G. P., un home de 49 anys i nacionalitat romanesa resident a la província espanyola de Castelló. A l'infractor se li va aixecar una acta administrativa i tant la mercaderia com el vehicle en el qual viatjava i transportava les cigarretes il·lícites van quedar a disposició de l'administrador de la duana de la Farga de Moles.

0610812014 Divu d'ANDORRA

NOU ATRACTIU PIRINENC

Fugida de Hitler per Lleida

Entre 6.000 i 8.000 jueus van travessar el Pirineu lleidatà escapant dels nazis per les rutes ara senyalitzades com a reclam per al turisme hebreu **Els guies locals** eren clau per tenir èxit

► Pas de França a Andorra ► Garita a la frontera francesa amb la bandera nazi que va onejar a la França ocupada.

tenir un paper molt important. Molts van donar menjar i roba jueus que fugien de la barbàrie: no queda ningú que pugui relatar en primera persona com es va desenvolupar aquella brutalitat, però Calvet sí que coneix anècdotes. Fa uns anys va parlar amb algunes persones que els van ajudar a escapar. Comenta que un dels assistents que més els cridava l'atenció era la «cultura i la formació que tenien els jueus que arribaven a Catalunya. Molts eren metges, advocats o enginyers. Parlaven idiomes i eren molt educats». Aquestes característiques eren les que més es recordaven entre la població de Montgòria o Sort, alguns dels municipis on es refugiaven els jueus abans de travessar la frontera.

«Franco no els volia aquí»

Els veïns també recorden que rebien «destrossats», afirma aquest historiador, sense forçar. Aquest és el motiu pel qual alguns passaven una nit en algun municipi de la província per continuar l'endemà la fugida cap a Barcelona. Des d'allà, la majoria viatjaven fins a Portugal. «L'objectiu era abandonar com més aviat millor la Península. Franco no els volia aquí», comenta Calvet. D'aquí es van dirigir a diversos països, fins al consolat britànic a Lisboa.

Els primers van arribar amb passaport, però Alemanya va insistir a tancar els passos

Els veïns de la zona donaven menjar i roba als jueus que s'escapaven de la barbàrie

nic a Barcelona. Allà aquest treball consistia a portar una propina per cada jueu que portaven fins a la delegació principal motivació per la qualien aquesta mena de treball: tres pujaven a algun autobús i un s'encarregava d'agafar el conductor a Balaguer, l'única estació que hi havia a la zona aleshores, per prendre la marxa. Alguns, en canvi, que molt pocs, contractaven a un servei de taxi de muntanya per portar-los fins a la capital catalana. La majoria es costejava a partir de la seva feina, encara que entre el 1941 i el 1944 es van crear xarxes que ajudaven a pagar-lo.

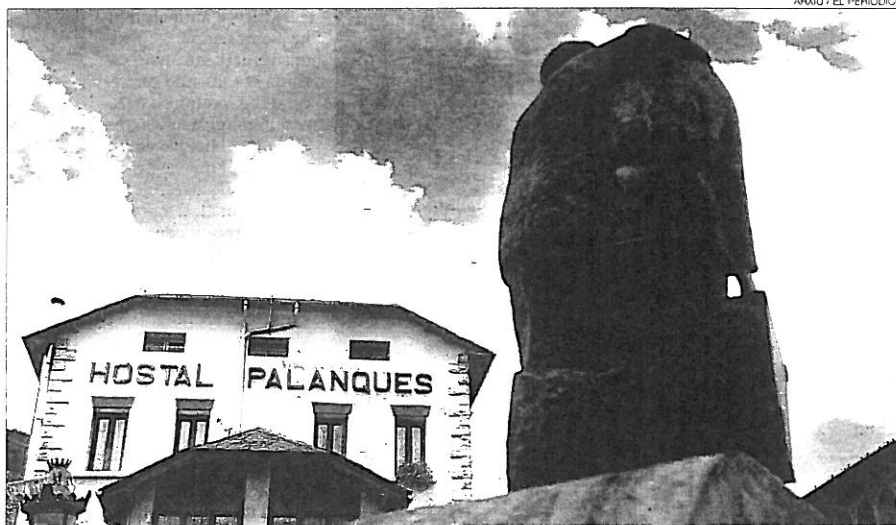
Tard o d'hora, i malgrat que alguns van ser entregats pel Govern de Franco a Berlín, gairebé tots van poder fugir. «Cap es va quedar al Pirineu de Lleida ni a Espanya», explica l'historiador, molts dels seus descendents són jueus d'Israel per conèixer la història. Alguns amb l'objectiu de cobrir les vies per on van fugir els seus avantpassats. ■

LAURA BIELLA
LLEIDA

Es calcula que van ser entre 6.000 i 8.000 els jueus que van travessar el Pirineu lleidatà durant la segona guerra mundial fugint de la persecució nazi. En molts casos, famílies senceres. Els primers a arribar, entre setembre de 1939 i juny de 1940, passaven amb la seva pròpia documentació per la duana del Pont del Rei, a la Vall d'Aran, i per la Farga de Moles, a prop de la Seu d'Urgell, a la frontera amb Andorra. Encara que a mitjans de 1940 ja no ho van poder fer. El Govern espanyol, per les pressions d'Alemanya, va tancar les fronteres i, des d'aquell moment, els jueus es van veure obligats a travessar les muntanyes clandestinament.

La majoria eren detinguts per la Guardia Civil quan arribaven a Tavascan, es Bordes o Alós d'Isil. Una vegada retinguts, se'ls traslladava a les presons del partit judicial de Sort o de la Seu d'Urgell, per desplaçar-los al cap de pocs dies a Lleida, on el governador civil decidia què fer-ne.

«Normalment, als homes d'entre 18 i 40 anys els portaven al camp de concentració de Miranda de Ebro, a Burgos. Les dones, els nens i les persones grans es quedaven a Lleida», explica Josep Cal-

► La Massana ► Monument als que van ajudar els jueus a creuar, a Andorra.

vet, historiador i assessor del programa Perseguits i salvats que ha posat en marxa el Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida, que ha senyalitzat quatre rutes per les quals els jueus fugien del nazisme a través del Pirineu lleidatà. Podien estar tancats durant mesos, i fins i tot a vegades més d'un any. Quan sortien, les

seves esposes ja havien tramitat sovint la documentació a través dels consolats i les ambaixades per poder viatjar als Estats Units o a Palestina, «que és on volien arribar», apunta Calvet.

Uns 2.000 van aconseguir no ser detinguts al Pirineu de Lleida i escapar. La majoria d'aquests afortunats

anaven acompanyats d'un guia català, resident a la zona, que coneixia a la perfecció els camins i la seva gent; sabia on podia amagar els jueus i en quines cases podien refugiar-se. Alguns ja havien realitzat la mateixa tasca, en sentit contrari, durant la guerra civil.

Els mateixos veïns també hi van